

govore o svoji želji, da naj bi jih prej ko prej smrt rešila hudega trpljenja. — Kdo pa verjame takim besedam? Malokdo; zakaj vsak vé, da pamet sicer tirja konec trpljenja, naravni nagon pa zahteva drugače; dokler telo živi, priganja nevidna sila človeka, naj si ohrani življenje.

Le marljivo opazujte bolnika-trpina! Ko vabi smrt k sebi, tedaj mu večinoma ni resnica; pod tem ali onim izgovorom išče vedno še kakega odloga, zakaj naj smrt še nekoliko počaka . . .

V tem nagonu do življenja tudi sklep samomorilcev ni izjema, zakaj ta sklep se ni porodil iz pravičnega duševnega stanja, ne iz pametnega premisleka, temveč iz duše in srca, katero so razvnele in razdejale ali celó pokončale razne strasti. Strasti pa zaslepé um, spravijo človeka ob vsako vero in upanje.

Vzrok naravne smrti je samo bolezen. — Mogoče je sicer, da se kdo veseli življenja, pa je le bolan, ne da bi vedel za to. Dosti pa je takih ljudij, ki vedno bolehajo, a nikdar prav ne zbolé. — Koliko sem preživel svojih znancev in prijateljev, dasi so se čutili bolj zdrave kakor jaz in so hvalili svoje trdno zdravje še tedaj, ko je že skrita kal smrti rastla v notranjem telesu. Ako torej govorimo o zdravju kake osebe, ne moremo drugače zadeti resnice, kakor da rečemo: Ta je na videz zdrav, oni je na videz bolan.

Kant: Nikakor ne morem dajati za zdravje takih nasvetov, ki bi podpirali mehkužnost, ali ki bi se opirali na lahko in prijetno življenje. Ne morem učiti, da se sme obilno uživati.

Stari stoiki, ki opominjajo, da se zdržujemo telesnega uživanja ter zatajujmo telesno pože-

ljivost, zdé se vsaj meni pravi vzori za srečno življenje.

Nauk o zdravju ali dijetetika je tedaj moder nauk, kadar priporoča, da naj pamet človeška vlada telesne nagone in kadar določuje telesu zmerna pota življenja. Poglejmo kar poseben vzgled!

Po svoji lastni izkušnji se ne morem podvreči zdravniškemu povelju, ki ukazuje: *Glavo in nogé imej gorke*. Meni se zdi varnejše, če imam mrzlo glavo in mrzle noge, zakaj tedaj nisem v taki nevarnosti, da bi se prehladil. Ta nevarnost je tem večja, čim več nepotrebne ali preobilne gorkote ima ta ali oni ud v sebi.

Hufeland: Dovôli, prijatelj Kant, da popravim besede! Zdravniška zapoved se glasi prav za prav: „*Glava bodi mrzla, noge pa gorke*.“ Ta zapoved se ozira na dandanašnje razvado omikanih stanov. Kdor je vajejen boshoditi, kakor hodi mladina in ljudje pokmetih, temu ugaja mrzla noga jednako, kakor mrzla roka in glava. Mi drugi pa, ki iz mladih nog nosimo obuvala, smo razvajeni in pomehkuženi; zato zahteva naše omahljivo zdravje, naj imamo noge gorke, kakor so navajene. Vzrok je ta: V črevljih se noge na podplatih večinoma poté; ko se pa noga preveč ohladi, jenja se potenje ali izpuhtevanje hitreje nego se prilega telesu. Ko se torej prehladimo v noge, začutimo naglo v drugih telesnih delih neki bolestni odmev. Temu zarožlja po črevih ter mu šari po drobu, drugega prime v hrbtu in grlu itd.

(Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige družbe sv. Mohorja za 1. 1895.

(Dalje in konec.)

Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal *Martin Cilenšek*, profesor na deželni gimnaziji v Ptujih. IV. snopič. 8°. Str. 449—624. — Pisatelj opisuje škodljive rastline, ki rasto po njivah, potem take, ki so škodljive sadnemu drevju, zlasti trti, in take, ki so škodljive travnikom. Veliko število škodljivk nam je navêdel in skrbno opisal gospod pisatelj. Seveda ni to berilo kratkočasno, zato se semtertje zdi, da je „*Naših škodljivih rastlin*“ že preveč. No, če pomislimo, koliko kmetijstvu koristnih naukov je v knjigi, kako težavno je izbirati in potem prav prirejati tako znanstveno tvarino, in kako bo pač prav ta knjiga vzbujala v narodu zanimanje za rastlinstvo, ne more se nam zdeti preveč tega dela, nasproti: hvaležni moramo za nje biti marljivemu gospodu pisatelju in naši družbi, ki je izdaje z mnogimi podobami.

Agricola.

Umna živinoreja. Slovenskim gospodarjem v pouk popisal *Franjo Dular*, okrožni živinozdravnik. II. knjiga. O pasmah in umni reji domače živine. Str. 205. — Kolikor smo se prepričali iz lanskega in letošnjega zvezka tega dela, je res vrlo in zaslužno delo, našim živinorejcem zanesljiv svetovalec in tudi vodnik. Posebno letošnji zvezek utegne marsikaterega našega živinorejca napotiti, da izboljša svojo živinorejo s tem, da si prikrbi dobre plemenske živine, da jo skrbneje izbira itd. V prvem delu govori gospod pisatelj o pasmah, v drugem pa o reji naše domače živine. — Nauki